

Marian Gorynia

marian.gorynia@ue.poznan.pl www.mariangorynia.pl

<https://www.facebook.com/marian.gorynia>

<https://www.linkedin.com/in/marian-gorynia-18258a25/>

<https://twitter.com/MGorynia>

***Biznes międzynarodowy
a innowacyjność
i konkurencyjność gospodarki***

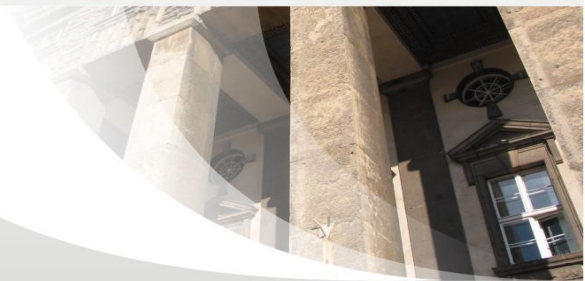
FORUM INTELIGENTNEGO ROZWOJU

Toruń I Kujawy i Pomorze 2021

26-29 WRZEŚNIA 2021

UNIWERSYTET EKONOMICZNY
W POZNANIU

PLAN WYSTĄPIENIA

- 1. INNOWACYJNOŚĆ, PRODUKTYWNOŚĆ I KONKURENCYJNOŚĆ JAKO KATEGORIE EKONOMICZNE**
- 2. DIAMENT PORTERA – CZYLI CO DECYDUJE O KONKURENCYJNOŚCI**
- 3. BIZNES MIĘDZYNARODOWY – MOŻLIWE KANAŁY WPŁYWU NA KONKURENCYJNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ**
- 4. USTALENIA EMPIRYCZNE**
- 5. WNIOSKI DLA POLITYKI GOSPODARCZEJ**
- 6. PANDEMIA COVID-19 A KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI POLSKIEJ**

Punkt wyjścia

Biznes międzynarodowy to składnik, subdyscyplina nauk ekonomicznych zajmująca się różnorodnymi aspektami współpracy gospodarczej z zagranicą

Nauki ekonomiczne (NE) – badają ludzkie zachowanie pod kątem związku między danymi celami a ograniczonymi środkami o alternatywnych zastosowaniach; chodzi o efektywność alokacji rzadkich zasobów; różne odcienie efektywności w różnych dyscyplinach NE

Trzy dyscypliny w umownie (nieformalnie) wydzielonej dziedzinie nauk ekonomicznych:

- **Ekonomia i finanse**
- **Nauki o zarządzaniu i jakości**
- **Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

Kilka definicji

Innowacyjność – oznacza zdolność do wprowadzania innowacji

Innowacje – szerokie rozumienie: nowe produkty, nowe procesy, nowe metody marketingu, nowe sposoby organizacji działalności gospodarczej, nowe instytucje i nowe rozwiązania społeczne

Produktywność/wydajność czynników – relacja efektów do nakładów czynników produkcji

Konkurencyjność – umiejętność działania i przetrwania w konkurencyjnym otoczeniu, czego wskaźnikami są udział w rynku i zyskowność prowadzonej działalności

Triada – innowacyjność, produktywność, konkurencyjność

Międzynarodowa współpraca gospodarcza – biznes międzynarodowy

Zależność pomiędzy rozważaną triadą a międzynarodową współpracą gospodarczą ma charakter dwustronny czyli jest to **sprzężenie zwrotne**

Schemat analityczny

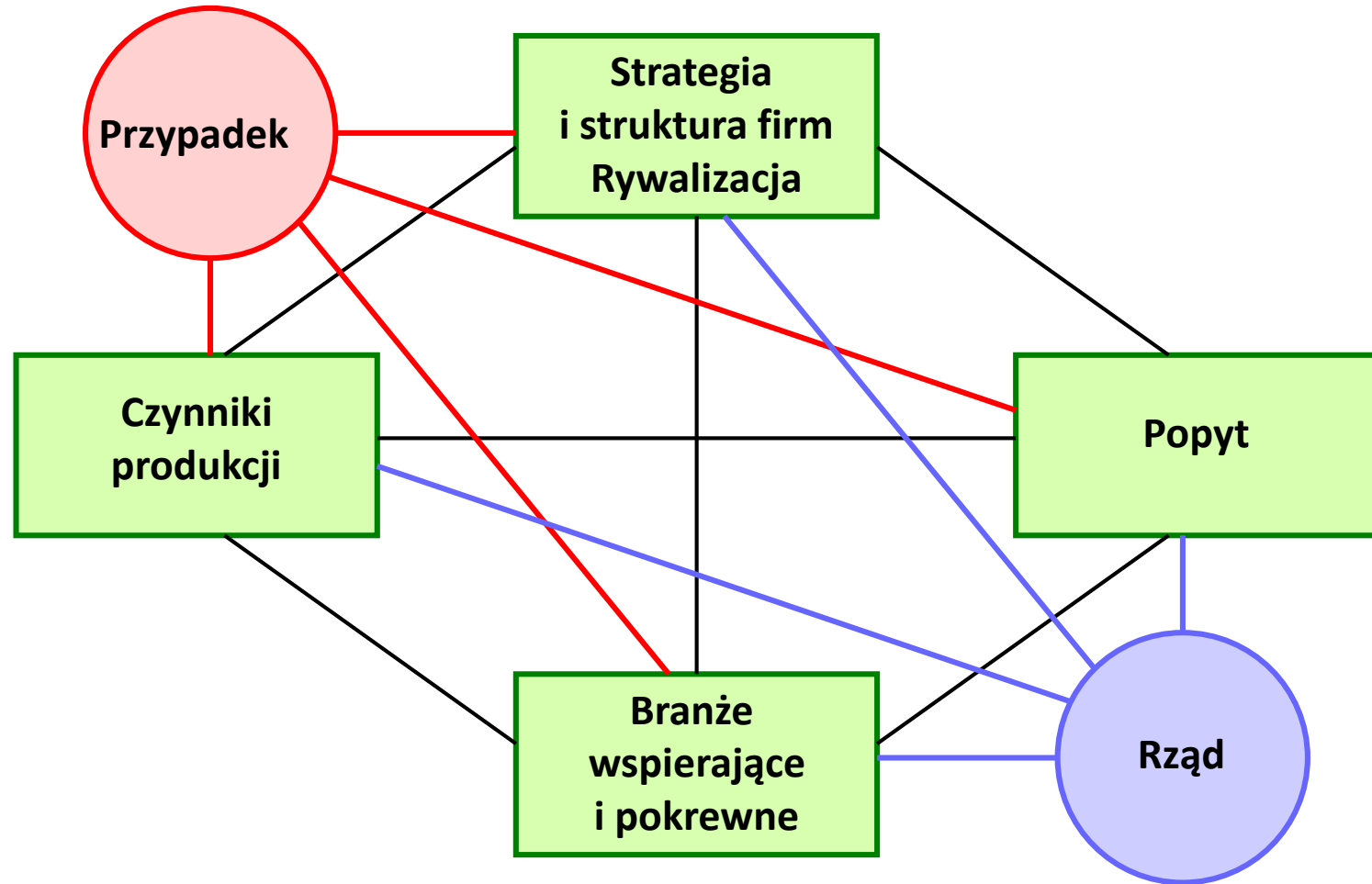

Rysunek 1.

Triada pojęć: innowacyjność, produktywność/wydajność, konkurencyjność a międzynarodowa współpraca gospodarcza/biznes międzynarodowy

„Diament” Portera – czyli co decyduje o konkurencyjności

Kanały wpływu: triada a współpraca gospodarcza z zagranicą – mapa możliwości

Fundamenty mikroekonomiczne – poziom firmy

1. Eksport/import

- pośredni
- bezpośredni

2. Kooperacja

- Kooperacja niekapitałowa
  - kontrakty licencyjne
  - umowy franczyzowe
  - kontrakty na zarządzanie (*management contracts*)
  - inwestycje „pod klucz”
  - poddostawy (*subcontracting*)
  - konsorcja
- Kooperacja kapitałowa
- Sojusze strategiczne

3. Samodzielna działalność na rynkach zagranicznych – filie własne

Problemy z danymi, statystyki słabo odzwierciedlają obserwacje

Co na to empiria? – Ustalenia empiryczne (1)

- Istotne znaczenie **inwestycji w działalność badawczo-rozwojową i rozmiarów handlu zagranicznego dla zmniejszania rozmiarów luki technologicznej**
- Wpływ zagranicznej działalności B+R zawartej w imporcie na zmienne pośrednio wyrażające produktywność uczenia się kraju (PKB per capita, eksport per capita) **zwiększa się wraz ze wzrostem jakości kapitału ludzkiego**
- **Transfer wiedzy zarówno poprzez wzrost technologicznej zawartości importu, jak i poprzez współpracę z inwestorami zagranicznymi**
- Wiedza technologiczna gromadzona przez polskie firmy służy nie tyle do dokonywania nowych odkryć, ile do **utrzymywania zdolności wykorzystywania dostępnych nowości technologicznych**
- Polskie firmy wyróżniały się uzyskiwaniem **wysokiej produktywności adaptowanych technologii i niejednokrotnie przekształcaniem ich**. Niestety sukcesy w zakresie transferu technologii nie przekładały się automatycznie na pozycję innowacyjną Polski

Co na to empiria? – Ustalenia empiryczne (2)

- **Zwiększenie skali i zakresu umiędzynarodowienia sprzedaży** przedsiębiorstwa sprzyja jego uczeniu się, a w ostatecznym rezultacie zwiększaniu produktywności
- **Zaangażowanie w działalność eksportową zachęca także do podejmowania wcześniej nieprowadzonej działalności innowacyjnej**, chociażby poprzez uruchamianie szkoleń kadr
- **Wzrost zaangażowania inwestorów zagranicznych w gospodarce (branży) kraju goszczącego wiąże się ze wzrostem produktywności w tej gospodarce (branży)**
- **Akumulacja ZIB w gospodarce (branży) kraju goszczącego wiąże się z redukcją luki technologicznej**
- **Utrzymujące się znaczenie przewagi kosztowej w strategiach konkurowania przedsiębiorstw dzięki innowacjom procesowym mimo dążenia do zwiększenia roli przewagi z tytułu dyferencjacji w efekcie innowacji produktowych i marketingowych**

Co na to polityka gospodarcza?

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (1)

- **Poprawa struktury kapitału ludzkiego** zgodnie z potrzebami rozwoju gospodarczego, co zwiększy między innymi efektywność uczenia się producentów krajowych od reszty świata
- Wskazanie na uzasadnienie **rozwijania handlu przede wszystkim z partnerami z krajów na wyższym poziomie rozwoju technologicznego**. Sprzyja ono bowiem zwiększeniu stopnia technicyzacji struktury produkcji gospodarki
- **Zasadność inwestycji w infrastrukturę, kapitał ludzki oraz nowe technologie, a także systematyczne usuwanie barier absorpcji wiedzy**
- **Państwo powinno wspierać wybrane rodzaje aktywności zwiększające możliwości absorpcyjne przedsiębiorstw: edukację, badania na potrzeby produkcji, współpracę z technologicznie zaawansowanymi firmami zagranicznymi i zapleczem naukowym oraz być może w przypadku firm małych, inwestycje w badania i rozwój na potrzeby produkcji**

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (2)

- Kraje Europy Środkowo-Wschodniej poprzez tworzenie sprzyjających warunków rozwoju technologicznego za sprawą dużych **wydatków na badania i rozwój, kształtowanie infrastruktury formalno-prawnej i odpowiedniej polityki państwa** jednocześnie mogą sprzyjać uwarunkowaniom mikro- i makroekonomicznym pozwalającym na podnoszenie innowacyjności w długim okresie
- **Stymulowanie przedsiębiorstw do podejmowania i rozszerzania działalności eksportowej, wchodzenia na nowe rynki itp.**, gdyż tego rodzaju działania mogą przyczynić się do zwiększenia innowacyjności tych podmiotów, a w konsekwencji produktywności i konkurencyjności. Środki polityki gospodarczej służące stymulowaniu eksportu mogą równolegle prowadzić do uruchomienia i rozwijania potencjału innowacyjnego – pobudzania i intensyfikacji działalności innowacyjnej oraz wprowadzania nowych rozwiązań technologicznych. **Troską polityki gospodarczej powinno być ponadto doprowadzenie do zwiększenia przenikania efektów uczenia się do nieeksporterów**

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (3)

- Przedmiotem uwagi polityki gospodarczej winna być troska o **poprawianie zdolności absorpcyjnych gospodarki**. Są one bowiem równoznaczne z możliwością uzyskiwania potencjalnych korzyści wynikających z tytułu obecności kapitału zagranicznego poprzez m. in. dostosowania infrastrukturalne oraz opłacalne z punktu widzenia kraju goszczącego zachęty dla inwestorów (zarówno w branżach zapóźnionych, jak i generujących wysoką wartość dodaną)

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (4)

PRZESTROGA FREEDMANA

**Milton Friedman, „From Galbraith to Economic Freedom”
Institute of Economic Affairs, London 1977, s. 41-42.**

„Nic nie tworzy tak wielu miejsc pracy dla ekonomistów, co kontrola i interwencja ze strony państwa. **Dlatego wszystkich ekonomistów cechuje schizofrenia:** ich dyscyplina naukowa wywodząca się od Smitha każe im faworyzować rynek; ich własny interes każe im faworyzować interwencję

W efekcie znaczna część środowiska ekonomistów była zmuszona godzić te dwie przeciwstawne siły przez faworyzowanie rynku w ogólności i przeciwstawianie się mu w poszczególnych przypadkach”

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (5)

- Budowanie **instytucji** niezbędnych do działania rynku
- Państwo jest odpowiedzialne za działania w sferze **infrastruktury**
- Państwo powinno zapewniać odpowiednią **podaż dóbr publicznych**
- Szczególnie ważne są działania państwa w sferze zwiększenia zdolności gospodarki do **absorpcji wszelkich rodzajów innowacji**, nie tylko technicznych. Rola systemu edukacji jest tutaj oczywista
- Przykłady **konkretnych obszarów ingerencji państwa** – rozwijanie skłonności do oszczędzania, wspieranie przedsiębiorczości, popieranie konkurencji, zapewnienie prostego systemu opodatkowania, przeciwdziałanie zatorom płatniczym, troska o bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, budowanie i wspieranie systemu informacji gospodarczej, dbanie o środowisko, sprzyjanie oszczędności energii oraz ochrona własności intelektualnej

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (6)

- Najlepszą podstawę budowania konkurencyjności stanowi **swoboda prowadzenia działalności gospodarczej**, sprzyjająca istnieniu klimatu przedsiębiorczości i innowacyjności, a także występowanie warunków sprzyjających bogaceniu się. Tymczasem pozycja Polski w międzynarodowych rankingach wolności gospodarczej nie jest dobra. Gdyby była lepsza, Polska przyciągnęłaby więcej inwestorów zagranicznych, bez udziału których przy ograniczonych środkach krajowych trudno będzie o znaczący awans gospodarczy i cywilizacyjny
- Wyższy poziom wolności gospodarczej pozwoliłby na wykorzystanie uśpionych pokładów przedsiębiorczości Polaków. **Uruchomienie zakumulowanych oszczędności i urzeczywistnienie drzemiących w głowach Polaków pomysłów biznesowych wydaje się być ważną potencjalną dźwignią poprawy konkurencyjności**

Co na to **polityka gospodarcza?**

Mapa rekomendacji dla polityki gospodarczej (7)

- **Gomułka:**
  - **mechanizmy zmian technologicznych** w krajach najbardziej rozwiniętych, tworzących globalny *Technology Frontier Area* (TFA), są całkiem inne niż w krajach poza TFA, w tym także w tzw. krajach doganiających (*emerging economies*). Stylizowane fakty dotyczące wzrostu gospodarczego tych dwóch grup krajów okazują się całkiem różne; na tyle różne, że do ich wyjaśnienia potrzebne są dwie różne teorie
  - **innowacyjność kreatywna a innowacyjność imitacyjna** – ważne rozróżnienie
PRZESTROGA WINIECKIEGO
- **Winiecki – ŚWIATŁOWODY I KALESONY (WPROST, 23 WRZEŚNIA 2001)** – wysokość nakładów na B+R a poziom rozwoju gospodarczego, branże/sektory preferowane przez politykę gospodarczą a sukces konkurencyjny
- **Przestroga przed **picking the winners**, ingerencjami strukturalnymi, zastępowaniem przedsiębiorców przez państwo**

Pandemia COVID-19 a konkurencyjność gospodarki polskiej

- Jako zwycięzca w skali światowej z pandemii wyjdzie gospodarka chińska? – zdają się o tym wstępnie świadczyć wskaźniki zanotowane przez ten kraj w dotychczasowym okresie pandemii
- „Największa fabryka świata” może ponieść jednak pewne straty spowodowane przez pandemię. Wskazywać na to mogą postulaty **skrócenia łańcuchów dostaw, zmniejszenia fizycznej odległości** pomiędzy miejscami produkcji i konsumpcji, które miałyby doprowadzić do wzrostu współpracy regionalnej kosztem współpracy globalnej. Zgodnie z tymi postulatami powinien nastąpić wzrost znaczenia kryterium **rezyliencji**, a mniejszą rolę winna odgrywać efektywność kosztowa
- Z tego punktu widzenia szanse dla gospodarki polskiej związane z pandemią mogą wynikać z dalszego rozwoju nieźle już rozwiniętych w przeszłości powiązań kooperacyjnych przede wszystkim w skali Europy, w szczególności Unii Europejskiej. Wprawdzie perspektywy wzrostu gospodarek europejskich na średnią i dłuższą metę nie są najlepsze, ale istotne **przesunięcie niektórych powiązań handlowych i inwestycyjnych naszych partnerów europejskich do Europy** mogłoby stać się niezłym bodźcem rozwojowym dla gospodarki polskiej

Dziękuję za uwagę

